

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهرکرد
دانشکده پزشکی
معاونت آموزشی مرکز آموزشی و درمانی آیت الله کاشانی
گروه آموزشی چشم
طرح دوره بالینی (Clinical course plan)

نام دوره (درس)				کارورزی بیماری های چشم		سال تحصیلی	۱۴۰۴
شماره درس		کد درس: ۲۲۶	پیشنیاز	کارآموزی بالینی چشم			
طول دوره و نوع چرخش	دو تا چهار هفته	تعداد واحد	۱. یک واحد به ازای هر هفته				
مرحله ارائه	کارورزی						
مکان برگزاری	بیمارستان ایت الله کاشانی – طبقه زیر زمین، کلاس ...						
آدرس دفتر گروه آموزشی	بیمارستان ایت الله کاشانی – طبقه زیر زمین ، دفتر گروه چشم						
تلفن گروه آموزشی	۰۳۸۳۲۲۶۴۸۲۶ / داخلی ۲۲۸۷	پست الکترونیک	Dr.jafarzadeh88@yahoo.com				
نام معاون آموزش بالینی گروه	آقای دکتر مصطفی حیدری						
نام مدیر گروه آموزشی	خانم دکتر زهرا جعفرزاده						
نام مسئول آموزشی دوره	خانم دکتر زهرا جعفرزاده						
ساعت تماس با مسئول دوره	۸-۱۴						
اساتید دوره	دکتر زهرا جعفر زاده، دکتر مصطفی حیدری، دکتر عزت اله معمارزاده، دکتر سمیه اکبری، دکتر شیرین محمد پور دکتر حسن اکبری، دکتر افسانه نادری، دکتر احسان عزیزی، دکتر فازه سلطانی ، دکتر مسعود بابایی						
شرح درس	در این چرخش آموزشی کارورزان از طریق مشارکت در ارائه خدمات سلامت در عرصه های مرتبط (بیمارستان، درمانگاه، مراکز خدمات سلامت، ...) حضور در جلسات آموزشی تعیین شده و مطالعه فردی توانمندی لازم برای انجام مستقل خدمات مرتبط با این بخش را در حیطه طب عمومی متناسب با سند توانمندی های مورد انتظار از پزشکان عمومی کسب کنند.						

هدف کلی دوره

در پایان این چرخش آموزشی؛ کارورز باید بتواند:

- ۱- با کارکنان و سایر اعضای تیم سلامت به نحو شایسته همکاری کند.
- ۲- ویژگی های رفتار حرفه ای مناسب را در تعاملات خود به نحو مطلوب نشان دهد. خصوصا در شرایط مختلف بالینی، نشان دهد که مسئولیت پذیری، ورزشی و اعتماد به نفس لازم برای انجام وظایف حرفه ای را بدست آورده است.
- ۳- از بیمار مبتلا به علایم و شکایت های مهم و شایع در این بخش (مطابق پیوست ۱)، شرح حال بگیرد، معاینات فیزیکی لازم را انجام دهد، تشخیص های افتراقی مهم را فهرست کند، اقدامات ضروری برای تشخیص و مدیریت مشکل بیمار را در حد مورد انتظار از پزشکان عمومی و متناسب با استانداردهای بخش بالینی محل آموزش، زیر نظر استاد مربوطه انجام دهد.
- ۴- مشکلات بیماران مبتلا به بیماری های مهم در این بخش (مطابق پیوست ۲) را تشخیص دهد، بر اساس شواهد علمی و گایدلاین های بومی در مورد اقدامات پیشگیری، مشتمل بر درمان و توانبخشی بیمار در حد مورد انتظار از پزشک عمومی استدلال و پیشنهاد نماید و مراحل مدیریت و درمان مشکل بیمار بر اساس استانداردهای بخش با نظارت سطوح بالاتر (مطابق ضوابط بخش) انجام دهد.
- ۵- پروسیجرهای ضروری مرتبط با این بخش (فهرست پیوست ۳) را با رعایت اصولی ایمنی بیمار، به طور مستقل با نظارت مناسب سطوح بالاتر (مطابق ضوابط بخش) انجام دهد.

فعالیت های آموزشی

زمان بندی و ترکیب این فعالیتها و عرصه های مورد نیاز برای هر فعالیت (اعم از بیمارستان، اتاق عمل، درمانگاه، مراکز خدمات سلامت، آزمایشگاه، اورژانس، مرکز اسکیل لب) در راهنمای یادگیری بالینی هماهنگ با استانداردهای اعلام شده از سوی دبیرخانه شورای آموزش پزشکی عمومی توسط هر دانشکده پزشکی تعیین می شود.

اهداف اختصاصی دوره / پیامدهای یادگیری

در انتهای دوره کارآموز باید:

۱. دانش لازم برای برخورد با شکایات و نشانه های شایع در بیماری های چشم را داشته باشد.
۲. اورژانس های شایع چشم را بداند و نحوه مراقبت های اولیه، اصول درمان و ارجاع را توضیح دهد.
۳. بیماری های رایج چشمی و شیوع آنها و نحوه مدیریت و درمان آنها را بیان نماید.
۴. برنامه های رایج کشوری در حیطه چشم پزشکی را بداند.
۵. بتواند نحوه ی برخورد با قرمزی چشم را شرح دهد.
۶. بتواند علل، و علائم و رویکرد به کاهش بینایی و تاری دید و احساس جسم خارجی در ملتحمه و قرنیه و داخل چشم را توضیح دهد.
۷. بتواند علل، علائم و رویکرد به افتادگی پلک، دوبینی و انحراف را بیان کند.
۸. بتواند سوختگیها و آسیبهای تروماتیک و انواع آن و نحوه مدیریت و درمان آن را شرح دهد.
۹. بتواند علل، علائم و رویکرد به مگس پران و جرقه، ناخنک و مشکلات چشم ناشی از کار با رایانه را شرح دهد.
۱۰. بتواند علل، علائم و رویکرد به کوررنگی، اشک ریزش، درد چشم و افزایش فشارچشم را شرح داده و اصول اولیه ی مراقبت و درمان و ارجاع آنها را بیان کند.
۱۱. کارورز بتواند پس از پایان دوره اناتومی و فیزیولوژی چشم را شرح دهد.

حیطه شناختی (دانش)

از کارآموزان انتظار میرود با تجربیات به دست آمده و یادگیری عناوین توانمندی، (شامل پروسیجرهای ذیل در فیلدهای مختلف بخش چشم پزشکی) در پایان دوره بالینی قادر باشند: ۱. شرح حال و معاینه ی فیزیکی و ارائه ی تشخیص افتراقیها دراین بخش را به درستی و بدون خطا انجام دهد. ۲. معاینات پایه چشم پزشکی شامل معاینات خارج چشم، مردمکها، ماهیچه ها و عصاب چشم را انجام دهد. ۳. حدت بینایی را در سنین مختلف تحت نظارت ارزیابی کند . ۴. ارزیابی مردمک مارکوس گان را تحت نظارت انجام دهد و نتایج آن را توصیف کند . ۵. آزمونهای دید مرکزی، دید رنگ، روزنه، کاهش بینایی، دید محیطی و رویارویی را بطور صحیح انجام دهد. ۶. معاینه با اسلیت لامپ سگمان قدامی را انجام دهد. ۷. افتالموسکوپی مستقیم را جهت تشخیص و اپروچ به بیماری های مهم چشمی را انجام دهد. ۸. جسم خارجی سطحی را با اسلیت لامپ خارج کند. ۹. تونومتری چشم را انجام دهد. ۱۰. داروهای رایج چشم پزشکی را بشناسد و نحوه مصرف را به بیماران آموزش دهد. ۱۱. نحوه ی نوشتن نسخه در موارد شایع چشم پزشکی، در حدی که از پزشک عمومی انتظار میرود، را انجام دهد. ۱۲. بخیه ی پارگیهای پلک را انجام دهد . ۱۳. ثبت اطلاعات و تکمیل پرونده را طبق استانداردهای پرونده نویسی انجام دهد.	حیطه مهارتی (عملکرد)
کارآموز در طول دوره باید قادر باشد: ۱. دانشجو بایستی کرامت انسانی بیماران را به صورت یک انسان رعایت کند و به حریم شخصی آنها احترام بگذارد. ۲. کارآموز باید نگرش صحیح به اهمیت برخورد زیستی- روانی و اجتماعی با بیماران داشته باشد. ۳. دانشجو بایستی نحوه کار در گروه های کوچک و همکاری با بقیه دانشجویان را به درستی انجام دهد. ۴. دانشجو بایستی فارغ از نژاد ، ملیت، اعتقادات مذهبی و فکری و وضعیت اقتصادی و موقعیت اجتماعی بیماران را ویزیت نماید. ۵. دانشجو بایستی وقت شناسی و انجام وظایف محوله در زمان تعیین شده را داشته باشد. ۶. برخورد مناسب با بقیه کارورزان ، دستیاران ، اساتید و کادر بخش و درمانگاه داشته باشد.	حیطه نگرشی

روش های آموزش

آموزش بالینی (بیمار واقعی) ☐

آموزش در گزارش صبحگاهی (Morning Report) ☐

آموزش در آزمایشگاه مهارتی (Lab Skill) با استفاده از شبیه سازی (بیمارنما، آزمایشگاه شبیه سازی) ☐

آموزش در گروه کوچک (۴ تا ۶ نفره) ☐

راند آموزشی / گراند راند ☐

آموزش در عرصه (بخش بستری / درمانگاه / آزمایشگاه) ☐

ژورنال کلاب ☐

ارائه کنفرانس های آموزشی ☐

سایر موارد

میزان امتیاز از کل	نحوه ارزشیابی و سهم ارزیابی در نمره نهایی دانشجو
۷ نمره	ارزیابی عملی در محیط بالینی ☐ (ارزیابی تراکمی)
	ارزیابی در محیط شبیه سازی (مانند OSCE) ☐ برای ارزیابی مهارت
۵ نمره	مشاهده رفتار ☐ برای ارزیابی اخلاق حرفه ای (ارزیابی تکوینی)
	روش ثبت عملکرد (مانند لاگ بوک / پورت فولیو) ☐
	استفاده از Global rating form ☐
	خود ارزیابی ☐
	ارزیابی همتا / آزمون ۳۶۰ درجه ☐
۸ نمره	آزمون کتبی و شفاهی ☐ (ارزیابی تراکمی)
	استفاده از روش هایی مانند DOPS, Mini-CEX و ... : DOPS - CBD با هدف ارزیابی در طول دوره (قید بفرمایید):

منابع درسی

کتاب چشم پزشکی عمومی دکتر جوادی

منابع

اصلی

وظایف و مسؤولیت های کارآموزان / کارورزان در دوره بالینی (سیاست ها و ضوابط دوره):

۱. وظایف عمومی دانشجو و انتظارات در طول دوره نظیر: حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه های کلاس
۲. تمام کارورزان موظف اند در جلسه توجیهی اول بخش شرکت کنند و پس از آن در تمام شیفتها ی بالینی تعیین شده حضور به موقع و فعال داشته باشند.
۳. تکالیف مورد انتظار دانشجو: اخذ معاینه و شرح حال درست، حضور مرتب در کلاسها ، بخش ، درمانگاه و اتاق عمل
۴. فعالیت های مورد انتظار دانشجو: حضور فعال در بخش، کلاسها و درمانگاه و اتاق عمل و انجام حضور و غیاب از طریق فرم های راند، کلینیک و حضور در اسکیل لب
۵. کارورز موظف است که در طول دوره اخلاق و شئون حرفه ای را در برخورد با بیماران، همراهان آنها و همکاران رعایت نماید، اراسته و منظم باشد و پوششی مطابق با شئون حرفه ای داشته باشد.

وظایف حرفه ای و اخلاقی فراگیران

شرح وظایف فراگیران در بخش:

۱. شرح حال گیری از بیماران در کلینیک
۲. حضور منظم و مداوم در کشیک
۳. یادگیری و چک کردن حدت بیماری

شرح وظایف فراگیران در اورژانس:

۴. برخورد با بیمار ترومایی
۵. چک کردن حدت بیماری
۶. چک مردمک
۷. چک کردن حرکات چشم
۸. معاینه اکسترنال
۹. معاینه قریه
۱۰. تشخیص پارگی گلوب
۱۱. تشخیص هایفما
۱۲. تشخیص جسم خارجی و خارج کردن آن

شرح وظایف فراگیران در درمانگاه:

۱۳. شرح حال گیری
۱۴. چک کردن حدت بیماری
۱۵. معاینه ماکوس گان
۱۶. معاینه اسلپت لاب و وضعیت کمی قریه
۱۷. وضعیت معاینه اکسترنال (پلک ها و آدنکس)

شرح وظایف فراگیران در کشیک عصر و شب:

۱۸. برخورد با بیمار ترومایی
۱۹. چک کردن حدت بیماری
۲۰. چک مردمک

۲۱. چک کردن حرکات چشم

۲۲. معاینه اکسترنال

۲۳. معاینه قرنيه

۲۴. تشخیص پارگی گلوب

۲۵. تشخیص هایفما

۲۶. تشخیص جسم خارجی و خارج کردن آن

شرح وظایف فراگیران در اتاق عمل:

۲۷. یادگیری و رعایت استیلازاسیون و مشاهده از طریق مانیتور آموزشی

شرح وظایف فراگیران در کنفرانس‌ها:

۲۸. شرکت فعال در کنفرانس

۲۹. تهیه و ارائه مطالب آموزشی تعیین شده

شرح وظایف فراگیران در مرکز مهارت‌های بالینی:

۳۰. حدت بینایی

۳۱. خارج کردن جسم خارجی

۳۲. چک ماکوس گان

۳۳. دیدن ته چشم با افتالموسکوپ

۳۴. انجام تمرین عملی برای درمان بیماری‌های مربوطه

جدول زمانبندی ارائه دوره: (این قسمت توسط گروه آموزشی تدوین گردد)

جدول محتوای درسی پیش بینی شده برای هر مدرس

ردیف	عنوان محتوا	روش آموزش	مکان آموزش	زمان آموزش	استاد
۱	آناتومی چشم	سخنرانی تعاملی	بخش و کلینیک	۸-۱۲	همه ی اساتید گروه
۲	بیماری‌های پلک و حدقه	سخنرانی تعاملی	بخش و کلینیک	۸-۱۲	همه ی اساتید گروه
۳	بیماری‌های عدسی چشم	سخنرانی تعاملی	بخش و کلینیک	۸-۱۲	همه ی اساتید گروه
۴	اورژانس‌های چشم	سخنرانی تعاملی	بخش و کلینیک	۸-۱۲	همه ی اساتید گروه
۵	داروهای رایج در چشم پزشکی	سخنرانی تعاملی	بخش و کلینیک	۸-۱۲	همه ی اساتید گروه
۶	اثر بیماری‌های سیستمیک بر چشم	سخنرانی تعاملی	بخش و کلینیک	۸-۱۲	همه ی اساتید گروه
۷	عیوب انکساری چشم	سخنرانی تعاملی	بخش و کلینیک	۸-۱۲	همه ی اساتید گروه

جدول محتوای عملی پیش بینی شده برای هر مدرس

سطح مهارت مورد انتظار						
مهارت مورد انتظار	مشاهده	انجام مهارت با کمک	انجام مهارت بصورت مستقل	استاد مسئول	تاریخ آموزش	مکان آموزش
شرح حال گیری از بیماران در درمانگاه چشم	*	*	*	همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
آزمون دید	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
آزمون دید مرکزی	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
آزمون دید رنگی	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
آزمون روزنه (Pinhole)	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
آزمون رویارویی Confrontation	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
معاینه مردمک و مارکوس گان	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
معاینه حرکات خارج چشمی	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
افتالموسکوپی مستقیم	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
خارج کردن جسم خارجی سطحی	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
معاینه با اسلیت لامپ سگمان قدامی	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
انجام معاینات چشم پزشکی	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
بخیه کردن پارگیهای پلک	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
افتالموسکوپی مستقیم	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
نوشتن نسخه درموارد شایع چشم پزشکی	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
چک کردن حدت بینایی	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
دیدن ته چشم با افتالموسکوپ	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
چک مارکوس گان			*	همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
تشخیص هایفما		*	*	همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
دیدن کاتاراکت	*	*		همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم
خون ریزی شیکیه	*			همه ی اساتید گروه		اورژانس و بخش چشم

پیوست ۱: پیوست دروس کارآموزی و کارورزی بالینی بیماری های گوش و حلق و بینی

علائم و شکایات شایع در این بخش

۱. قرمزی چشم
۲. کاهش بینایی، خطاهای انکساری (دوبینی، نزدیک بینی، تاری دید)
۳. احساس جسم خارجی ملتحمه و قرنیه
۴. احساس جسم خارجی داخل چشم
۵. افتادگی پلک
۶. دوبینی و انحراف چشم
۷. سوختگی چشم (حرارتی و شیمیایی)
۸. آسیب های تروماتیک چشم (پارگی پلک)
۹. ضربه نافذ و غیر نافذ به چشم و اوربیت (خونریزی های داخل چشمی و پارگی های دیواره چشم)
۱۰. مگس پران و جرقه
۱۱. ناخنک
۱۲. مشکلات چشم ناشی از کار با رایانه: احساس خشکی چشم و پخش نور
۱۳. کوررنگی، اشک ریزش، درد چشم
۱۴. افزایش فشار چشم.

پیوست ۲: سندرم ها و بیماری های مهم در این بخش

۱. اورژانس های شایع چشم پزشکی شامل کاهش دید ناگهانی، پارگی پلک، جسم خارجی ملتحمه و قرنیه، جسم خارجی درون چشم، سوختگی های شیمیایی و حرارتی چشم، خونریزی های داخلی چشم، پارگی های دیواره چشم، اثر اشعه های مختلف به چشم، گلوکوم زاویه بسته، اندوفتالمیت، شکستگی های اربیت، انسداد عروق شبکیه، انفارکتوس عصب بینایی، نقص اپی تلیوم قرنیه، جداسازی شبکیه
۲. چشم و بیماری های سیستمیک: رتینوپاتی دیابتیک، رتینوپاتی هایپر تانسو، افتالموپاتی وابسته به تیروئید، بیماری های خودایمنی (شامل لوپوس و روماتوئید آرتریت، واگنر، سندرم شوگرن، سندرم بهجت، بیماری های ارثی بافت هم بند (شامل سندروم مارفان، نقص آنزیمی گالاکتوزومی)
۳. استرابیسم و آمبلیوپی
۴. خطاهای انکساری و اپتیک: خطاهای شکست نور (نزدیک بینی، دوربینی، آستیگماتیسم) پیرچشمی و اختلال تطابق
۵. کاتاراکت (آب مروارید)
۶. گلوکوم (آب سیاه)
۷. بیماری های پلک و مجاری: عفونت ها و آماس های پلک (شامل گل مژه، شالازیون، بلفاریت)، افتادگی پلک، تومورهای پلک (شامل خال، پاپیلوم، گزانتلاسما، همانژیوم و کارسینوما ها) اختلالات دستگاه اشکی (شامل داکریوآدنیت)، انسداد حاد، مزمن و مادرزادی مجرای اشکی) و سندرم خشکی چشم (اشک)
۸. بیماری های ملتحمه و اسکلرا: کونژنکتیویت های میکروبیال و آلرژیک، ناخنک، تومورهای ملتحمه و اسکلریت، اپی اسکلریت
۹. بیماری های قرنیه: کراتیت، بیماری های دژنراتیو قرنیه (شامل کراتوکونوس و آرکوس سنیلیرس)
۱۰. پپیماری های یووه: یووئیت و ملانوم
۱۱. بیماری های ویتره و رتین: بیماری های عروقی رتین، تومورهای داخلی چشم
۱۲. اختلالات نوروفتالمولوژیک: التهاب و ورم عصب بینایی، اپتیک نوروپاتی ها (ایسکمیک، اپتیک و تغذیه ای)، بیماری های سیستم پاراسمپاتیک، سندرم هورنر و نیستاگموس)
۱۳. بیماری های اوربیت: عفونت ها (شامل سلولیت)، درموئید و تومورها شامل (همانژیوم، نوروفیبروماتوز، ملانوم، رتینوبلاستوم و رابدومیوسارکوم)

***در آغاز چرخش لازم است مروری بر آناتومی و فیزیولوژی چشم با تأکید بر کاربرد بالینی انجام گیرد

* در طی این چرخش لازم است آزمایش ها و روشهای تشخیصی رایج دارای کاربرد در حیطه فعالیتهای بالینی پزشک عمومی و نحوه درخواست و تفسیر نتایج این آزمایشها و روشها در اختلالات و بیماری های شایع نورولوژی آموزش داده شود.

** در طی این چرخش لازم است داروهای رایج دارای کاربرد در حیطه فعالیت بالینی پزشک عمومی و نحوه نوشتن نسخه در اختلالات و بیماری های شایع سیستم اعصاب، آموزش داده شود.

*** در طی این دوره لازم است دانشجویان نحوه مراعات ایمنی بیماران را یادگرفته و عملاً تمرین کنند.

پیوست ۳: پروسیجرهای ضروری در این بخش

۱. آزمون دید مرکزی
۲. آزمون دید رنگ
۳. آزمون روزنه
۴. آزمون کاهش بینایی
۵. آزمون دید محیطی
۶. آزمون رویارویی
۷. معاینه مردمکها
۸. معاینه حرکات ماهیچههای خارجی چشم
۹. معاینه خارجی چشم
۱۰. معاینه با اسلیت لامپ (سیگنال قدامی- اختیاری)
۱۱. افتالموسکپ مستقیم
۱۲. خارج کردن جسم خارجی سطحی از چشم با اسلیت لامپ (اختیاری)
۱۳. تونومتری چشم

- در پایان چرخش لازم است فهرست داروهای رایج چشم پزشکی و نحوه نوشتن نسخه در موارد شایع چشم پزشکی دارای کاربرد در حیطه فعالیت بالینی پزشک عمومی ، آموزش داده شود.
- در طی این دوره لازم است دانشجویان نحوه مراعات ایمنی بیماران را یاد بگیرند و عملاً تمرین کنند.
- دبیرخانه شورای پزشکی عمومی میتواند فهرست علائم و نشانه های شایع، سندرم ها و بیماریهای مهم و پروسیجرهای ضروری در این بخش را در مقاطع زمانی لازم حسب ضرورت و اولویتها با نظر و هماهنگی برد پزشکی عمومی و دانشکده های پزشکی تغییر دهد.